

El País Valencià que volem

Plataforma per Decidir

edicions del
1979

El País Valencià que volem / Plataforma per Decidir

El País Valencià que volem

La Plataforma pel Dret a Decidir del País Valencià (PDaD) és un espai cívic de debat i acció. Un espai en què la ciutadania valenciana reflexiona sobre la realitat política del moment i fa projectes de país. El procés de país participatiu no pot ser sinó transversal: apel·la a tothom que vulga defensar la dignitat individual i col·lectiva i aposta per un País Valencià solidari i divers.

Amb el llibre *El País Valencià que volem*, la PDaD vol precisament aportar opinions, anàlisis i idees sobre la situació actual del País Valencià, valorar les oportunitats de futur i descriure l'avenir desitjat i imaginat.

Sense pretendre que siga una representació de tots els aspectes de la societat valenciana, les idees que hi apareixen són peces del trencaclosques que és el futur d'un poble; i les paraules amb què està expressat són el nou relat cap a la sobirania del País Valencià.

ISBN 978-8-494358-97-5

9 788494 358975

El País Valencià
que volem

Juliol 2017

Col·lecció
«LLEVAT», 10

 edicions del
1979

LLEVAT: 3. fig. Allò que serveix de llavor o causa d'altres coses més importants.

Diccionari català-valencià-balear Alcover-Moll

© 2017, Edicions del 1979

Apartat 44006 - 08080 Barcelona

edicionsdel1979@gmail.com - www.edicionsdel1979.cat

Primera edició, maig de 2017

Tots els drets reservats

Disseny de la coberta: Georgina Caldés i Vinyals

ISBN: 978-84-943589-7-5

Dipòsit legal: B 11.636-2017

Imprès a BookPrint Digital SA

Sumari

Pròleg: El país que entre tots farem	11
AUKE ZELDENRUST	
Un futur País Valencià sense corrupció	19
TOMÀS FERNÁNDEZ MASIDE	
La defensa del territori: urbanisme, planificació territorial i ecologia. Desurbanitzar i reverdir les ciutats	25
CARME MELO, JOSEP GAVALDÀ i XAVIER CANALES	
Una salut que és possible en un país sense por, més just i més digne ..	35
EMPAR ESPÍ i VIDAL	
Dret a decidir ser poble (sense espoliació)	45
JAUME ORTIZ i ALFONS SÁNCHEZ	
Relacions de gènere: una història per a construir	53
SONIA RUBIO ROMAGUERA i JORDI CASCALES RIBERA	
El col·lectiu LGTBI, vers l'horitzó de la igualtat real	63
PAU LÓPEZ CLAVEL (LAMBDA)	
L'art ho justifica tot?	71
ENCARNA CANET	
Memòria i història: quina memòria col·lectiva necessitem al País Valencià?	83
VICENT GRAU	
El turisme sostenible al País Valencià. Una visió de futur	97
PERE BENEYTO	
Per un sistema de comunicació públic valencià	105
FRANCESC VIADEL	
Més sobre el Dret a Decidir	111
SAL·LUS HERRERO	
L'escola valenciana que volem	117
MIQUEL ÀNGEL MORET SENENT	

Un model energètic de futur per a una societat amb futur	123
ANTONIO MONTESINOS CAMPOS	
Ecologisme i futur al País Valencià	131
ENRIC AMER i BLANC	
Els serveis socials en la societat valenciana del futur	141
F. XAVIER UCEDA-MAZA	
L'ensenyament al País Valencià que volem	153
MARC CANDELA	
Lloc i rol de la música al País Valencià del futur	163
..VICENT TORRENT i CENTELLES	
L'agricultura del País Valencià: present i futur	173
XAVIER MENDOZA i PRIMO	
Les muixerangues: associacions festives i cíviques	181
JOAN BOFARULL SOLÉ	
Lloc i rol de la indústria al País Valencià del futur	193
JOAN J. SENENT i MORENO	
Per un nou contracte social valencià	203
JOSEP BARBERÀ i SORLÍ	
La anormalitat valenciana	209
VICENT PARTAL	
Epíleg: D'on venim i cap on anem!	217
ANTONI INFANTE	

L'art ho justifica tot?¹

ENCARNA CANET BENAVENT*

Semblava que els canvis democràtics que hi ha hagut al País Valencià serien suficients per a posar a l'abast del conjunt de la societat mecanismes de resolució racionals sobre aquells temes on la raó topeta amb la tradició i en surt malparada, per la imposició del respecte a uns interessos de molt curta volada d'un reduït cercle de persones o entitats beneficiàries. L'abast del "canvi" em fa sospitar que en aquest cas encara haurem de continuar carregant-nos de raons per possibilitar que la societat pugua arribar a exercir el seu dret a decidir.

Una part de la nostra societat planteja una vegada i una altra un fals debat sobre si el toreig i altres utilitzacions festives dels bous són un art i que com a tal són intocables. Hem de dir per començar que l'art no és un absolut en si mateix, sinó que és la mateixa societat la que decideix, en cada època històrica, què és i

* Treballadora social especialitzada en violència de gènere. Professora en la Facultat de Ciències Socials de la Universitat de València. Investigadora de l'Institut Interuniversitari de Desenvolupament Local. Responsable d'igualtat de la Intercomarcal València de STEPV. Membre de la PDaD i de la Plataforma Iniciativa Animalista.

1. Una primera versió d'aquest capítol va ser publicada dins l'article "Art més enllà de la vida?" per a l'exposició "Vivan los toros. Cartells per a la reflexió" de la Universitat de València (2010: p. 39-42).

què no és art. El debat sobre aquest tema seria més enriquidor si el situarem en la qualitat global del sistema democràtic que, en aquest cas, entrebanca el fet que la societat, en el seu conjunt, tinga dret a decidir sobre el manteniment o no de rituals que poden ser entesos com a socialment embrutidors. Optarem, però, per apuntar alguna idea sobre l'art i, sobretot, intentarem apuntar el rerefons especista del toreig.

Tot i ser una categoria qüestionada i reformulada permanentment, podem afirmar que l'art no és un sector aïllat de l'experiència humana, sinó que està íntimament relacionat i associat amb la religió, la política, l'economia, la tecnologia i molts altres components de la vida social humana.

El concepte *art* és occidental i ha evolucionat i ha adoptat diferents significats segons l'època i la concepció filosòfica, que han dictaminat quina cosa era i quina no susceptible de ser anomenada art. Els límits retòrics o conceptuals solen ser temàtica dels "panxacontents" que s'amaguen en la fraseologia buida i egòlatra. Gombrich va afirmar:² «L'art en realitat no existeix. Tan sols hi ha artistes.»

En la nostra civilització eurocèntrica, patriarcal i antropocèntrica, per a ser considerada art qualsevol realització concreta ha de ser valorada com a tal per les autoritats directes o delegades, "l'establishment artístic". L'art manté una íntima relació amb la política com afirma Paztory³ i, en contra de la imatge popular, la major part de l'art produït és políticament conservador. No és aliè el fet que, llevat dels darrers cent i pocs anys, han sigut l'Església i l'Estat els més importants mecenes de les arts.

No és casualitat que a l'Estat espanyol fos el rei Ferran VII, que va tancar les universitats i va dissoldre tot tipus de societat intel·lectual, va tornar a restaurar la Inquisició i va anul·lar la de-

2. GOMBRICH, E. H. *Història de l'art*. Barcelona: Columna, 1999..

3. PASZTORY, E. *Aztec Art*, citat a HARRIS, M. *Introducción a la antropología general*. Madrid: Alianza Editorial, 2004.

samortització dels béns de l'Església, qui va tornar a permetre les "artístiques" corregudes de bous que en època de son pare havien estat prohibides. Sembla que els crits de "Vivan las cadenas" amb els quals va ser rebut a València Ferran VII tinguen avui continuïtat en la defensa del toreig que fan determinats cercles del poder polític amb el vistiplau de mitjans de comunicació de masses —no necessàriament membres de la caverna mediàtica—, d'alguns sectors acadèmics i fins i tot d'institucions que tot i els canvis produïts sembla que sempre troben raons per a la paràlisi en determinats temes.

L'art, o més concretament el resultat de l'activitat artística, forma part de la societat i, com ella, és contradictori en si mateix, ja que, per una banda, reflecteix l'escala de valors ascendents i/o dominants en cada època i, per l'altra, també pot ser una potent eina per a qüestionar i superar eixos valors periclitats. Arribats a aquest punt, podem constatar que un vector important de la societat se situa més enllà de definicions perquè, com que estimen la vida, ni volen ni poden veure-hi art ni bellesa en el ritual del toreig. Només encerten a veure el maltractament i la tortura que per a moltes suposen les corregudes de bous.

No importa si els artistes compleixen o no determinats cànons estètics (considerats per moltes persones ben ridículs) sacralitzats temporalment per una xicoteta part de l'establishment de vuit estats culturalment perifèrics. Per molt depurada que siga la tècnica emprada en el sacrifici ritual del toreig, i per molt ric i divers que siga el món artístic que reflecteix històricament el toreig, no hi ha un reconeixement que l'elevi a la categoria d'art, ni "joc amb la forma que produeix algun tipus de transformació/representació estèticament aconseguida".⁴ Només es visualitza violència, mort i crueltat especista.

4. Alexander, A., citat a HARRIS, M. *Introducción a la antropología general*. Madrid: Alianza Editorial, 2004.

Vivim en un paradigma violent i especista

No descobrim res de nou en afirmar que la societat local i global no hauria permès el manteniment de la tauromàquia si no fos perquè, en graus diversos, l'espècie humana viu en un paradigma especista i per tant violent (allò que Montaigne anomenà arrogància humana i Freud, megalomania humana). Així, la violència contra els animals no és més que la punta de l'iceberg d'una problemàtica més extensa.

No és una cosa aliena a la resta de les violències que perviuen al si de la societat. El capitalisme imperant és un model de societat piramidal que està construït per l'espècie animal dominant, el qual expropia gran part de la productivitat fotosintètica⁵ i viu a expenses de la vida de les altres espècies, xuclant la vida d'una gran part de la humanitat en favor d'uns pocs. Aquest model de societat s'ha convertit en el major perill existent per al manteniment de la vida en aquest planeta.

L'ésser humà forma part del món animal, som una de les 180 espècies de primats que hi ha al planeta⁶ i, tanmateix, des d'antuvi, s'ha considerat amb el dret d'usar i abusar de la resta d'éssers vius, utilitzant-los per a treballar, vestir-se, alimentar-se, com a mitjà de transport, com a mecanisme de defensa, com a diversió... I és segur que, en un primer moment, aquesta utilització dels animals ha pogut ser necessària per a cobrir les necessitats primeres de l'home i la dona i, fins i tot, per garantir-ne la supervivència.

Una vegada l'explotació dels animals va ser acceptada i institucionalitzada com a part de l'ordre natural de les coses es va obrir la porta a formes semblants de tractar altres éssers humans, amb què

5. SAGAN, C i DRUYAN, A. *Sombras de antepasados olvidados: Una búsqueda de quienes somos*. Barcelona: Circulo de Lectores, 1994.

6. ARSUAGA, J. L. i MARTINEZ, I. *La especie elegida*. Barcelona: Circulo de Lectores, 1998.

es va iniciar el camí que va portar la humanitat a atrocitats com la dominació de gènere, l'esclavatge humà i l'holocaust.⁷

Cada vegada hi ha més i més persones que valoren, en grau diversos, que l'ús que es fa dels animals és desmesurat i innecessari, donat que en el primer món moltes necessitats primeres resten cobertes sense que calga eixe nivell d'explotació. La lògica d'uns sistemes polítics i econòmics basats en el màxim guany en el menor temps possible, fa que les multinacionals càrniques, lleteres, farratgeres, pesqueres, químiques... i també els estats que hi ha al darrere tendeixen a imposar, mitjançant les diverses formes de màrqueting, la publicitat i diversos graus de coerció, el tipus d'alimentació, consum i gestió vital més beneficiosa per a elles. No és així per al conjunt de la natura ni de l'espècie humana, com palesen l'empitjorament de tots els paràmetres de la naturalesa i la salut física i un adormiment ètic d'una part important del teixit social.

La utilització que es fa avui dels animals ja no es veu justificable ni ètica ni sostenible, però n'hi ha qui necessita justificació. Un debat interessant seria la recerca d'un model alimentari que garantisca el menjar mínim i de qualitat per a tota la humanitat, perquè s'argumenta que hi ha altres alternatives al carnivorisme, que són més sanes, més ecològiques i més solidàries.⁸ Cada dia són més les veus que qüestionen si la societat "civilitzada" en la qual vivim ha passat d'usar els animals a abusar-ne, amb la qual cosa ha arribat a graus d'explotació que podríem anomenar inhumans. L'eterna excusa de l'explotació dels animals per necessitat ja no se sosté. És així com s'entén, en part, la funció alienadora que té avui "l'oci" basat en animals.

D'aquesta explotació i patiment, en participem tots i totes, de manera més o menys involuntària. És una explotació invisible perquè malgrat que està ací i forma part de tots els àmbits de la vida,

7. "Esclaus per naturalesa?", citat per PATTERSON, Ch. *¿Por qué maltratamos tanto a los animales?* Lleida: Editorial Milenio, 2002.

8. ROMÁN, D i VILAPLANA, E. *La dieta ética*. Lima: Jacaranda Editora, 2002.

no és fàcil de veure, no és de bon gust analitzar-la. Fins i tot les persones contràries al maltractament i l'especisme estan finançant-los amb els seus impostos i formes de consum.

Les corregudes de bous, *nulla aethetica sine ethica*

Les "arts de la tauromàquia" són amplament conegudes i difoses: art, *faena*, *suertes del toreo*, *verónica*, *péndulo*, *encimista*, *obligar*, *trasteo...*,⁹ però no son tan coneguts els arguments de qui es manifesten contra eixa activitat. Una descripció succinta pot ajudar a trencar el vel que enterboleix els seus punts de vista.

Les corregudes de bous són un exemple clar d'acarnissament i enviliment contra un ésser viu que es considera "inferior", una mostra clara de l'especisme, o discriminació per raó de l'espècie. Les seqüències que se succeeixen fins a la mort de l'animal són esgarrifadores. Les vint-i-quatre hores abans d'entrar a la plaça el bou ha estat encaixonat i privat de llibertat a les fosques perquè així, quan el solten, la llum i els crits dels espectadors li facen por i tracte de fugir corrent i saltant les barreres. Això produeix la imatge que el bou és ferotge, però en realitat el que vol és trobar una eixida per a fugir, no pas atacar.

Primerament, mentre està tancat al caixó sense possibilitat de moure's, li pengen sacs de sorra als ronyons i al coll, per a cansar-lo i afeblir-lo, de manera que quan ix a la plaça, va amb el cap cot. Li afaiten les banyes per a protegir el torero. Li provoquen diarrea posant sulfats dins de l'aigua que beu perquè arribe dèbil i li unten greix als ulls per a dificultar-li la visió. A les potes li posen una substància que li produeix ardor i li impedeix mantindre's quiet, per a no deslluïr l'actuació del

Una vegada a la plaça el piquen i li claven les banderilles que li provoquen ferides internes i que, amb el moviment del bou, van

9. *Diccionario taurino*. <www.mundotoro.com/diccionario-taurino>.

furgant-li la carn i fan que es dessagne. La pèrdua de sang i les ferides a l'espina dorsal impedeixen que el bou alce el cap de manera normal, i és aleshores quan el torero pot acostar-s'hi. Amb el bou ja prop de l'esgotament, el torero ja no corre perill i es pot permetre el luxe de fer "artístiques" veròniques, trastejar-lo, posar-s'hi al damunt (*encimista*) mentre rep els aplaudiments del públic i el bou es troba exhaust, moribund i confós.

Arriba l'hora de matar i, si el bou té sort, morirà d'una estocada, cosa que succeeix molt poques vegades. És travessat amb una espasa de 88 cm de longitud que pot destrossar-li el fetge, els pulmons, la pleura... segons el lloc per on penetra. El bou agonitza amb enormes vòmits de sang i, en un intent desesperat per sobreviure, es resisteix a caure, i sol encaminar-se cap a la porta per on ha entrat, buscant una eixida. Però llavors l'apunyalen en el bescoll amb "la rematada", una altra espasa que acaba en una fulla de 10 cm.

Malgrat aquests turments, l'animal no sol morir immediatament; cau a terra perquè les espases han anat destrossant els seus òrgans interns. El rematen amb "la punta" de 10 cm, amb la qual intenten seccionar-li la medul·la espinal a l'alçada de les vertebres altes. Ara el bou queda paralitzat sense poder tan sols respirar, per la qual cosa mor per asfixia, ofegat per la seua pròpia sang, que li surt per la boca i el nas. Perd el control sobre el seu cos des del coll cap avall però segueix viu i és conscient de com li tallen les orelles, la cua i com l'arrosseguen fora de l'arena mentre "el soberano" aplaudeix.

Però a les corregudes de bous no només pateix el bou, també s'utilitzen cavalls per als picadors. Són cavalls que ja no tenen gran valor comercial i moren a tot estirar en tres o quatre corregudes. Quan el bou els envesteix, pateixen trencadures múltiples a les costelles i els budells. Se'ls col·loca un plastró per donar a entendre que se'ls protegeix, però en realitat es tracta que el públic no veja les ferides del cavall, que amb freqüència presenten les seues vís-ceres a l'aire.

Aquesta és breument la descripció de les “arts de la tauromàquia” vista amb altres ulls. Bellesa o barbàrie contra un mamífer noble i pacífic. Una minoria defensa la festa argumentant que és art, cultura i tradició i que cal mantenir-la com a element identificatiu d’una cert tarannà “racial”. És sobre aquesta realitat concreta i no només sobre definicions conceptuals que tenim l’obligació ètica de pronunciar-nos. Sobre quin valor ontològic es pot acceptar qualsevol definició d’art que no tinga en compte el patiment d’un ésser viu? Cal que filem prim en la resposta, ja que segons quina sigui podem estar justificant artísticament el canibalisme o els genocidis.

Tradicions cap al futur

Les tradicions, sovint inventades i sobretot exagerades, sempre són el passat i només cal mantenir-les si són positives, respectuoses i educatives; si no, caldria eliminar-les i canviar-les per altres. No cal recordar que ja se n’han eliminat —almenys formalment— algunes que eren “de tota la vida” i que estaven fortament arrelades en la societat, com ara l’esclavatge, el treball infantil, l’infanticidi, les jornades laborals de 14 hores, la negació del vot per a les dones, l’educació basada en la violència contra els alumnes, el matrimoni forçat... Totes aquestes tradicions eren assumides socialment en el seu temps i ara es veuen malament i es volen eliminar, com passa amb costums cruels com les mutilacions genitals de les xiquetes.

Vivim en un sistema profundament violent no només amb els animals sinó també amb les persones, i la nostra ètica eurocèntrica resulta molt contradictòria. Per una banda, ens omplim la boca parlant de prevenció de la violència i es posen en marxa projectes, programes i plans de tota mena: de convivència escolar, contra la violència de gènere, contra la violència entre iguals, contra la xenofòbia...; i per l’altra, es llança al fem tot aquest esforç ensenyant als xiquets i les xiquetes que maltractar animals és

divertit, és cultura i és una cosa patrocinada i subvencionada per l’Administració i permesa per la llei.

Sabem que la violència és una xacra social que s’ensenya i s’aprén. Tota la bibliografia especialitzada ens indica que la violència s’aprén i es transmet, i un dels principals predictors que una persona serà violenta és que haja viscut violència al seu entorn més pròxim, tant a nivell microsocia com macrosocia: família, escola, religió, grup d’iguals, lloc on viu, treball, esports competitiu, festes del poble... Malgrat la teoria, les festes que s’organitzen a la majoria dels nostres pobles estan basades en bona part en el maltractament i/o la mort pública d’animals; són festes eminentment masculistes, regades amb alcohol i drogues, i molt poc educatives, i estan lligades a la permissivitat excessiva i infraccions de tota mena, amb la qual cosa s’interioritza tot com a divertit, normal i admissible.

Molts dels joves del nostre entorn, als quals els han ensenyat a gaudir amb la violència contra els animals, gaudiran també amb la violència contra les persones, i és probable que maltracten la parella i/o els pares i mares¹⁰ quan aquests intenten posar-los límits. És habitual que després aquests patrons educatius formen part de la seua vida i que els transmeten i, ni l’escola, ni les campanyes contra la violència, ni els centres de menors, ni els tractaments terapèutics hi poden fer res de res. Açò ja està passant factura a l’hora d’aconseguir una societat més justa, més igualitària, tolerant, respectuosa i no violenta. L’espècie humana és converteix així en el pitjor enemic per a ella mateixa.

I amb tot aquest desolador panorama el PP, va convertir en l’anterior legislatura els espectacles taurins en Bé d’Interès Cultural (BIC), decisió mesclada amb una amalgama de normes embolcallades amb el pompós nom de Llei de reconeixement, pro-

10. Vegeu <<http://www.levante-emv.com/comunitat-valenciana/2010/08/18/comunitat-valenciana-agresiones-hijos-padres-disparan-verano-mitad-casos-2010/731696.html>>.

tecció i romoció de les senyes d'identitat del poble valencià, l'únic objectiu de la qual era mantenir en el temps el conflicte identitari que tant d'èxits els havia generat en el passat, tant des d'un punt de vista dels resultats electorals com (i molt més important) sobretot a l'hora d'anar despersonalitzant el País Valencià.

Ha calgut esperar un desitjat canvi en les majories a les Corts valencianes per a recuperar el seny i l'enteniment i derogar així una llei que suposava un veritable greuge per a la major part de la societat. Dissortadament, fins ara, el canvi no ha anat molt més enllà pel que fa a les corregudes de bous i els bous als carrers.

Malgrat tot, cal confiar en la capacitat de les persones i la societat per superar les dificultats presents i els alifacs que ens han acompanyat en la nostra evolució com a espècie, i per evitar la nostra destrucció i la del nostre planeta. Esperem que iniciatives com la de potenciar el Dret a Decidir siguen cada vegada més habituals en tots els àmbits de la vida social.

Si la vida és un art, que l'art siga vida.